

DE BEGRAAFPLAATS AAN DE OUDE TORENLAAN

door

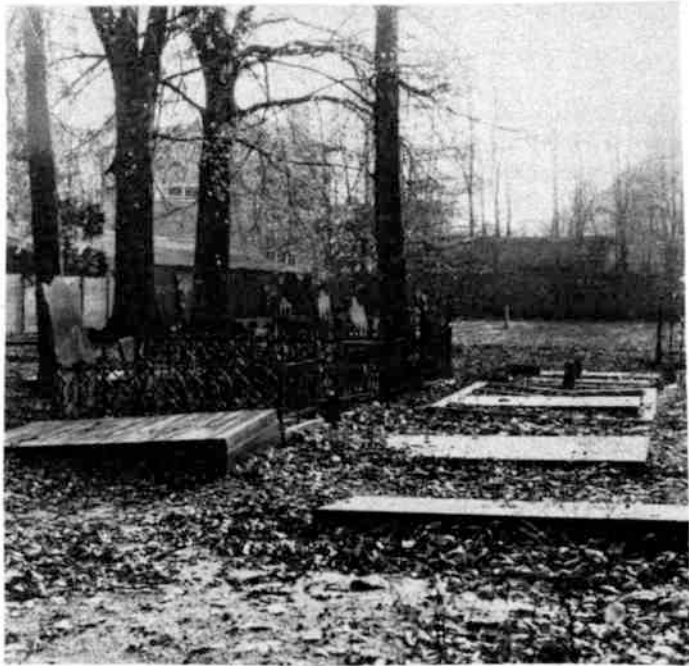
P. Timmer

Bij verschillende gelegenheden in de afgelopen maanden heeft onze vereniging zich beijverd om te komen tot een verbetering van ommuring en terrein van de oude begraafplaats in het centrum van Hilversum - vlakbij en tegenover de toren van de Oude Kerk aan de Kerkbrink.

Het is een uiterst historisch stukje grond, waarvan de "*Nederlandsche Stad- en Dorp-Beschrijver*" Van Ollefen in 1794 het volgende schreef:

"Terwijl wij thans van kerk en kerkhof spreken, kunnen wij niet af tevens melding te maaken van de nieuwe buitenbegraafplaats, welke hier ter plaatse gevonden wordt; en zeker niet weinig ten bewijze dient, hoe de ingezetenen deezer plaatse wel te leiden zijn, indien men voorzigtiglijk handelt, en den weg van overredig met hun inslaat: dit heilzaame werk heeft zijn volkomen beslag gekreegen, en 't geen niet weinig verwondering baart bij hen die weeten, hoe het grootste deel der ingezetenen den Roomschen Godsdienst is toegedaan; allen, zonder onderscheid, hebben een bijna veertienhonderdjaarg vooroordeel weeten afteleggen, door hunne lijken niet meer binnen het Dorp en de Kerk, maar buiten hetzelve te laten begraven. -- Deze begraafplaats ligt even buiten het Dorp; derzelve lengte is 354, en breedte 66 voeten *Rhijlandsche maat* ; zij is omringd met eenen muur, 6 voeten boven den grond; de ingang van deezen buitenhof is in het midden voorzien van een ijzeren hek, op welks pilasters de woorden *Gedenkt te sterven*, gelezen

worden: tegen over dit hek vindt men een graf- of gedenk-naald op eenen kleinen heuvel van groene zooden: op de grafnaald ziet men, behalven een doodshoofd en twee schinkels in eene nis geplaatst, deeze inscriptie: *Het stof keert weder tot aarde, gelijk het geweest is, en de geest keert weder tot God die hem gegeven heeft*, en daaronder S A L O M O N -- De toegang tot deeze stille rustplaats der dooden is, als eene allée, beplant met een dubbelde rei van ijpen- en sparren-boomen, terwijl alles in de volkomenste orde, en zo zindelijk gehouden wordt, dat ook deeze buitenbegraafplaats, liggende tusschen het golvend koorn, in veele opzichten, naar eenen hof gelijkt: zij staat onder bijzonder opzicht van eenen Opziener en Boekhouder - Op den eersten dag van het jaar 1703 heeft men 't eerste lijk aldaar gebragt, waarbij Re-



De begraafplaats in 1966 (foto Stedebouwkundige dienst neg. no. 389-66)



De muur is duidelijk aan herstel toe!  
(foto J.v.d.Sar, juli 1982)

geering en Kerkenraad adsisteerden; en van dien tijd af, tot heden toe, heeft men alle de lijken op deeze nieuwe begraafplaats geborgen; terwijl de Heeren Staaten van *Holland* en *Westvriesland* niet alléén vrijheid hadden gegeven om de graven der kerk te sluiten, ieders graf of graven op deeze buitenhof te verplaatsen, maar ook gaven zij dispensatie, van het geen Art. 15 van de ordonnantie op het middel van trouwen en begraven, in dato 26 October 1695, is gestatueerd, zo dat van de lijken van buiten naar *Hilversum* vervoerd wordende, niet meer dan ééns, en wel ter plaatse van het overlijden, 'sLands recht behoeft betaald te worden -- onderscheidene graven zijn reeds aan aanzienlijke lieden, buiten deeze plaats, verkocht, en er doet zig niet weinig hoops op, of deeze begraafplaats die vooral om deszelfs hooge ligging (daar men veilig stellen mag dat zij meer dan 30 a 40 voeten boven het water ligt) boven anderen, welke in ons Vaderland gevonden worden, verre te verkiesen is, zal weldra hoe langer hoe meer van elk gezocht worden -- Digt bij de grafnaald, ziet men een graf, met een groote zerk, waar op de naam van JAN ABRAHAM DEDEL, 1793 -- De conditien, waar op men recht tot een graf kan bekomen, benevens het bericht, worden, behalven hier ter plaatse, ook te *Amsterdam*, (gratis,) uitgegeven bij de Boekverkoopers W. HOLTROP in de *Kalverstraat*, D. en J. DOL in de *Oudenbrugsteeg*, en H. BRONGERS over de Beurs -- welk rechtgeaard Vaderlander wenscht deeze plaats, met zulk eene nuttige inrichting, niet van harten geluk! en wie, die slechts eenige menschenliefde in zijn binnenste koestert, verlangt niet hartlijk, dat men, vooral in volkrijke plaats en in ons Vaderland, aan zulk een heilzaam werk eens eindelijk de handen slaan mag --- en gaan Regenten met hun goed voorbeeld voor, weldra zal men dan ook, gelijk wij vertrouwen, ondervinden, zo als men hier te *Hilversum* ondervonden heeft, dat de ingezetenen niet zo gehecht zijn aan voorouderlijke gewoonten en vooroordeelen, of zij zijn, wanneer men hun op eene bescheidene wijze het wanvoeglijke en schadelijke onder 't oog brengt, ook in staat om dezelve te bestrijden en te overwinnen."



Het "Baarhuisje" dat in 1932 werd afgebroken.  
(foto Stedebouwkundige dienst; glasnegatief  
389 II)

Ook al hebben de ideeën welke Van Ollefen bepleit al lang ingang gevonden, en is de begraafplaats niet meer als zodanig in gebruik, toch kan ook nu dit stille stukje grond midden in het drukke centrum een functie vervullen. Een rustpunt in een dynamisch centrum is een bijzonder bezit, elders gekoesterd, zoals de Begijnhof in Amsterdam, de parken in Stockholm en Cracow. Laten wij ons daarom inzetten voor

het behoud van ons "parkje" met de mooie oude bomen. Het terrein moet worden opgeknapt, de muur, die hier en daar gebreken begin te vertonen, hersteld. Indien U suggesties of ideeën heeft over de wijze waarop dit probleem op korte termijn kan worden aangepakt, dan worden deze gaarne bij de redactie ingewacht. Het is de bedoeling dat er een plan komt dat wij met de gemeentelijke instanties gaan bespreken.

\* \* \*

**hilversum,**  **pas op!**

Te beginnen met deze aflevering van *Eigen Perk* zullen in ons tijdschrift regelmatig mededelingen verschijnen van de Stichting *Hilversum PAS OP*. Hieronder vindt U de eerste bijdrage van deze stichting.